

der, men nærmest er at betragte som selvstændig erhvervsdrivende. Man er derfor heller ikke omfattet af en række lovbestemmelser, som lønarbejdere ellers normalt er dækket af bl.a. på arbejdsmiljøområdet.

Uanset om man fungerer på freelance basis eller ej, vil arbejdsforholdene være dårlige. Afledningsformen vil være præstationsløn, og der er indbygget »sladrehanke« i hjemmedatamaterne, så arbejdsindsatsen kan måles.

Der vil være problemer i forhold til sikkerheds- og arbejdsmiljøforhold. Hvordan skal det sikres, at skærmtterminalarbejdspladsen er ergonomisk rigtigt indrettet, at der ikke – i alt fald i perioder – arbejdes for længe ved skærmen, f.eks. i forhold til 11 timers reglen? I det hele taget vil det være svært i mange almindelige familieboliger at få ordentlig plads til en skærmarbejdsplads, især hvis den ikke skal være til gene for resten af familien. Arbejdstilsyn, boligmyndigheder, fagforeninger o.lign. vil få store problemer med at sikre, at hjemmearbejdet foregår på betryggende vis.

Socialt vil hjemmearbejde betyde isolering af kvinderne. Uden kontakt med arbejdskammerater og ledelsen vil kvinderne meget vanskeligt kunne få mere varieret og selvstændigt arbejde. Tværtimod vil man kunne se en udvikling, hvor arbejdet vil være karakteriseret ved en endnu mere systematisk arbejdsdeling end den, vi kender fra kontorerne i dag.

Kvinder, der har prøvet hjemmearbejde, bl.a. i Sverige, hvor der har været forsøg hermed, peger da også på disse ulemper, samtidigt med at de peger på, at man aldrig synes, man kan slappe af. Ofte tvinges man til at arbejde i weekender, fordi man i hverdagen er blevet forstyrret af børnene og har måttet indrette sig efter den øvrige families behov. Når kvinderne nu alligevel går derhjemme, kan de jo lige så godt spare de dyre institutioner, og børnene har jo også bedst af at være hjemme!

Ja, sådan passer hjemmearbejdet som fod i hose til den borgerlige regerings tanker om et fleksibelt og smidigt arbejdsmarked!

Hjemmearbejdet vil amputere kvinders liv og fratage dem et tilfredsstillende socialt og arbejdsmæssigt indhold. De svenske kvinder peger da også på, at hvad de i begyndelsen syntes var en fordel, nemlig at kunne tage det med ro om morgenen, ikke være bekymret over et eventuelt sygt barn o.lign., efterhånden udviklede sig til en overvældende ensomhed.

Distancearbejde er dog også andet end egentligt hjemmearbejde. Det er også arbejde på fjernskrivningscentraler og naboskabscentraler.

En *fjernskrivningscentral* er en arbejdsplads, hvor flere fra samme virksomhed er placeret i nogle lokaler geografisk adskilt fra hovedvirksomheden for at udføre skærmarbejde. *Naboskabscentraler* er arbejdspladser, hvor flere virksomheder har placeret ansatte i samme lokaler og bruger det samme skærmudstyr.

Fjernskrivningscentraler og naboskabscentraler giver mulighed for at flytte arbejde ud til udkantsonråder og skabe arbejdspladser dér, hvilket kan være til gavn for lokalbefolkningen i udkantsonråderne. Men begge typer arbejdspladser kan nemt føre til misbrug af arbejdskraften.

Arbejdet i en fjernskrivningscentral vil bestå i fuldkommen den samme type arbejde som hjemmearbejde. Det vil altså være karakteriseret ved stor ensformighed og rutine, og sådanne former for udlagte skrivestuer vil udvikle sig til kvindeghettoer med lavtlønnet arbejde og forstærke den arbejdsdeling og opsplnitning, der allerede kendetegner kontorarbejdet i dag.

Naboskabscentralerne var tænkt som arbejdspladser med et varierende arbejdsindhold lige fra rådgivning og systemplanlægning til programmering og tastearbejde. De svenske erfaringer viser, at personer, der udfører mere kvalificeret arbejde, ikke kan affinde sig med at arbejde uden for hovedkontoret. De havde nemlig brug for de uformelle samtaler med resten af personalet, da sådanne samtaler er en vigtig del af karriereløbet.

Endelig er der det særlige problem på naboskabscentralerne, at de ansatte, der arbejder dér, har forskellige arbejdsgivere i de fleste tilfælde og derfor har meget svært ved at føre en samlet kamp for forbedrede løn- og arbejdsforhold.

VS mener, at hjemmearbejde har så mange negative konsekvenser, at arbejdsgiverne bør fratages muligheden for at oprette og udflytte arbejdspladser til medarbejdernes hjem og dermed fratage medarbejderne deres ret til at arbejde på arbejdspladsen. Dette synspunkt deles af HK, som organiserer denne arbejdskraft, og som imødeser en alvorlig svækkelse af den faglige organisering inden for området, hvis hjemmearbejdet bliver en realitet.

VS er også meget skeptisk over for naboskabscentraler og fjernskrivningscentraler, men der kan dog være visse positive muligheder ved dem. Hvis de positive muligheder skal udnyttes, kræver det imidlertid, at de faglige organisationer inddrages og godkender udflytning af arbejdspladser, således at der kan sikres ordentligt indhold og organisering af arbejdet.